

ЗАСНОВНИКИ

Державна установа «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Головний редактор журналу – Слабкий Г.О.

Заступники головного редактора – Дзюба О.М., Ждан В.М., Смоланка В.І.

Відповідальний редактор – Ситенко О.Р.

Літературний редактор – Ратаніна О.М.

Дизайн і верстка – Кривенко С.М.

Секретаріат – Белікова І.В. (Полтава), Бутенко І.В. (Київ), Погоріляк Р.Ю. (Ужгород)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії Лехан В.М.

Болдижар О.О.
Вороненко Ю.В.
Гойда Н.Г.
Голованова І.А.
Голубчиков М.В.

Грузева Т.С.
Децик О.З.
Ковальова О.М.
Котуза А.С.
Лисак В.П.

Любінець О.В.
Мельник П.С.
Нагорна А.М.
Рогач І.М.
Сайдакова Н.О.

Фера О.В.
Чепелевська Л.А.
Чермухіна О.М.
Чопей І.В.
Шатило В.Й.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради Запорожан В.М. (Одеса)

Авраменко О.І. (Київ)
Бояр І. (Польща)
Горбенко О.В. (Велика Британія)
Дудіна О.О. (Київ)
Дудник С.В. (Київ)

Жилка Н.Я. (Київ)
Клименко В.І. (Запоріжжя)
Коваленко О.С. (Київ)
Кудренко М.В. (Київ)
Лашкул З.В. (Запоріжжя)

Лобас В.М. (Красний Лиман)
Майоров О.Ю. (Харків)
Матюха Л.Ф. (Київ)
Медведовська Н.В. (Київ)

Миронюк І.С. (Ужгород)
Моїсенко Р.О. (Київ)
Овоц А. (Польща)
Огнев В.А. (Харків)
Рудень В.В. (Львів)

Ситенко О.Р. (Київ)
Станчак Я. (Словаччина)
Степаненко А.В. (Київ)
Толстанов О.К. (Київ)
Ярош Н.П. (Київ)
Яценко Ю.Б. (Київ)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.05.2015 р. № 528).
Рекомендовано до друку Вченою радою ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України».
Протокол № 5 від 17.08.2017 р.

Адреса редакції: пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна
Тел./факс: +380 44 576-41-19; 576-41-09
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21116-10916ПР від 24.12.2014 р.
Підписано до друку 18 серпня 2017 р. Загальний наклад 200 прим. Зам. № 4125

Видавець:

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Адреса: пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна

Видавник:

«СПД ФО «Коломіцин В.Ю.»
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»
03179, м. Київ, вул. Котельникова, 95, тел./факс (044) 501-35-69
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Усі статті рецензовані. Відповідальність за достовірність фактів та інших відомостей у публікаціях несуть автори.
Цілковите або часткове розмноження в будь-який спосіб матеріалів, опублікованих у цьому виданні, допускається лише з письмового дозволу редакції.

© ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України», 2017
© ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», 2017
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2017

FOUNDERS

Public Establishment "Ukrainian Institute of Scientific Research of Ministry of Health of Ukraine"
Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Dental Academy"
State University "Uzhhorod National University"

Chief Editor – Slabkiy G.O.

Deputy Chief Editors – Dziuba O.M., Zhdan V.M., Smolanka V.I.

Executive Editor – Sytenko O.R.

Literary Editor – Ratanina O.M.

Design and layout – Kryvenko Ye.M.

Secretariat – Belikova I.V. (Poltava), Butenko I.V. (Kyiv), Pohorilyak R.Yu. (Uzhhorod)

EDITORIAL COLLEGIUM

Chairman of the Editorial Collegium Lekhan V.M.

Boldyzhar O.O.
Voronenko Yu.V.
Hoida N.G.
Golovanova I.A.
Golubchikov M.V.

Gruzieva T.S.
Detsyk O.Z.
Kovaliova O.M.
Kotuzha A.S.
Lysak V.P.

Liubinetz O.V.
Melnyk P.S.
Nahorna A.M.
Rogach I.M.
Saidakova N.O.

Fera O.V.
Chepelevska L.A.
Cheremukhina O.M.
Chopey I.V.
Shatylo V.Y.

EDITORIAL BOARD

Chairman of the Editorial Board Zaporozhan V.M. (Odesa)

Avramenko O.I. (Kyiv)
Boyar I. (Poland)
Gorbenko O.V. (Great Britain)
Dudina O.O. (Kyiv)
Dudnyk S.V. (Kyiv)

Zhylka N.Ya. (Kyiv)
Klymenko V.I. (Zaporizhzhya)
Kovalenko O.S. (Kyiv)
Kudrenko M.V. (Kyiv)
Lashkul Z.V. (Zaporizhzhya)

Lobas V.M. (Krasnyy Lyman)
Maiorov O.Yu. (Kharkiv)
Matiukha L.F. (Kyiv)
Medvedovska N.V. (Kyiv)
Myronyuk I.S. (Uzhhorod)

Moiseenko R.O. (Kyiv)
Ovoc A. (Poland)
Ohniev V.A. (Kharkiv)
Ruden V.V. (Lviv)
Sytenko O.R. (Kyiv)

Stanchak J. (Slovakia)
Stepanenko A.V. (Kyiv)
Tolstanov O.K. (Kyiv)
Yarosh N.P. (Kyiv)
Yashchenko Yu.B. (Kyiv)

The journal is included in the list of scientific professional publications of Ukraine, where the results of the theses for scientific degrees of doctor and candidate of Sciences can be published (Decree of the Ministry of education and science of Ukraine from 12.05.2015, № 528). It is recommended for print by the Academic Council of the PE "Ukrainian Institute of Strategic Researches MHC of Ukraine". Protocol № 5 of 17.08.2017.

Address of the Publisher: lane Volgo-Donskiy, 3, Kyiv, 02099, Ukraine
Tel./fax: +380 44 576-41-19; 576-41-09

Certificate of State registration KB № 21116-10916PR from 24.12.2014

Signed for publication on August 18, 2017. The total circulation is 200 copies. Order № 4125

Editor:

PE "Ukrainian Institute of Strategic Researches MHC of Ukraine"
Address: lane Volgo-Donskiy, 3, Kyiv, 02099, Ukraine

Publisher:

"SEA NP "Kolomitsyn V.Yu."

Certificate of State registration B02 № 257914 from 09.12.2002

Printed in MEC "Medinform"

03179, Kyiv, Kotelnikova str., 95, tel./fax: +380 44 501-35-69

Certificate of registering the subject of publishing in the State Register of publishers,
manufacturers and distributors of published products DK № 1194 from 15.01.2003

All the articles are peer-reviewed. The authors are responsible for the accuracy of the facts and other information in publications.
Full or partial reproduction in any way of the material published in this Edition, is possible only with the written permission of the Publisher.

ЗМІСТ

Сторінка редактора

<i>Слабкий Г.О.</i> Проблеми кадрового забезпечення системи охорони здоров'я України	5
---	---

Актуальна тема

<i>Жаховський В.О., Лівінський В.Г., Кудренко М.В., Слабкий Г.О., Мельник І.П., Ясінський В.П.</i> Роль та місце цивільних закладів охорони здоров'я в системі медичного забезпечення військ	10
---	----

Здоров'я населення: тенденції та прогнози

<i>Габорець Ю.Ю., Дудіна О.О.</i> Динаміка захворюваності дитячого населення України в регіональному аспекті та поширеності між ними хвороб	18
--	----

<i>Дудник С.В.</i> Порівняльна характеристика і сучасні тенденції рівня дитячої смертності в Україні, державах Європейського регіону та країнах пострадянського простору	29
---	----

Питання демографічного розвитку

<i>Romanova A.P., Krasko O.V., Popov A.S.</i> On dynamic urban male population mortality in the Republic of Belarus at the turn of the 20 th and the 21 st centuries	36
---	----

<i>Ціборовський О.М., Чепелевська Л.А.</i> Детермінанти демографічної ситуації в Україні	42
---	----

Організація медичної допомоги

<i>Білак-Лук'янчук В.Й.</i> Характеристика функціонально-організаційної системи подолання стигми та дискримінації по відношенню до людей, що живуть з ВІЛ	49
--	----

<i>Клименко В.І., Кремсарь І.М., Коваленко А.В.</i> Ресурсне забезпечення центрів первинної медико-санітарної допомоги та профілактика хвороб системи кровообігу	56
---	----

<i>Лобас М.В.</i> Оцінка сільським населенням Черкаської області доступності та якості первинної, вторинної та екстреної медичної допомоги	63
---	----

<i>Ринда Ф.П., Ситенко О.Р.</i> До питання застосування профілактичних методів у практичній діяльності лікарів загальної практики – сімейних лікарів	68
---	----

<i>Слабкий Г.О., Качур О.Ю.</i> Характеристика системи променевої діагностики в умовах реформування системи медичної допомоги на регіональному рівні	74
---	----

Реформування системи охорони здоров'я

<i>Грузева Т.С.</i> Компетентнісний підхід до підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті	84
--	----

<i>Децик О.З., Соломчак Д.Б.</i> Перспективні напрями удосконалення організації урологічної допомоги на регіональному рівні	91
--	----

<i>Слабкий Г.О., Миронюк І.С., Шафранський В.В.</i> Епідеміологічний нагляд як основна функція громадського здоров'я	97
---	----

<i>Таралло В.Л.</i> Оздоровчі програми: стратегія дій, контроль їх ефективності	101
--	-----

Наука – практиці охорони здоров'я

<i>Фейса С.В., Чоней І.В.</i> Використання неінвазивних маркерів стеатозу та фіброзу в діагностиці неалкогольної жирової хвороби печінки у хворих на предіабет та цукровий діабет другого типу	105
---	-----

<i>Якубовська І.А., Матюха Л.Ф.</i> Вплив комплексного лікування із застосуванням дієтотерапії на харчовий статус та функціональний стан жовчного міхура хворих на хронічні захворювання біліарної системи на тлі ожиріння	112
---	-----

Глосарій

<i>Ратанина О.М., Слабкий В.Г., Качала Л.А., Миронюк В.І.</i> Термины, употребляемые в Международной стандартной классификации образования	119
---	-----

Ювілей

До ювілею професора Івана Миколайовича Солоненка	126
--	-----

CONTENT

Editor's page

- Slabkiy G.O.*
Problems of staffing
of the health care system of Ukraine (In Ukr.) 5

Actual theme

- Zhakhovsky V.O., Livinsky V.G., Kudrenko M.V.,
Slabkiy G.O., Melnyk I.P., Yasynskiy V.P.*
The role and place of civilian health institutions
in the system of medical support of troops 10

Health of the population: tendencies and forecasts

- Gaborets Yu.Yu., Dudina O.O.*
Dynamics of the incidence of childhood
in Ukraine in the regional aspect
and the prevalence of disease among them 18

- Dudnyk S.V.*
Comparative characteristics and modern
tendencies of the level of infant mortality in Ukraine,
the countries of the European region
and the post-Soviet states 29

Issues of demographic development

- Romanova A.P., Krasko O.V., Popov A.S.*
On dynamic urban male population mortality
in the Republic of Belarus at the turn
of the 20th and the 21st centuries 36

- Tsiborovsky O.M., Chepelevska L.A.*
Determinants
of the demographic situation in Ukraine 42

Organization of health care

- Bilak-Lukianchuk V.Y.*
Characteristic of functional and organizational
system to cope with stigma and discrimination
in relation to the people living with HIV 49

- Klymenko V.I., Kremsar I.M., Kovalenko A.V.*
Resource provision of primary health care centers
and prevention of circulatory system diseases 56

- Lobas M.V.*
Estimation of accessibility and quality of primary,
secondary and emergency medical care
by the rural population of Cherkassy region 63

- Rynda F.P., Sytenko O.R.*
To the issue of application
of preventive methods in practical activities
of general practice / family medicine 68

- Slabkiy G.O., Kachur O.Yu.*
Characteristics of the system of radial diagnostics
in terms of reforming the system of medical care
at regional level 74

Reforming of public health system

- Gruzieva T.S.*
Competent approach to training of public health
professionals at the Jagiellonian University 84

- Detsyk O.Z., Solomchak D.B.*
Perspective directions of the urological
care improvement at the regional level 91

- Slabkiy G.O., Myronyuk I.S., Shafranskiy V.V.*
Epidemiological supervision
as the main function of public health 97

- Tarallo V.L.*
Wellness programs: strategy for action,
monitoring of their effectiveness 101

Science for health care practice

- Feisa S.V., Chopei I.V.*
Non-invasive markers of a steatosis
and fibrosis in diagnostics of non-alcoholic
fatty liver disease in patients with prediabetes
and type 2 diabetes mellitus 105

- Yakubovska I.A., Matykha L.F.*
Influence of complex treatment
with the use of dietotherapy on nutritional status
and functional state of gallbladder in patients
with chronic diseases of the biliarian system
against the background of obesity 112

Glossary

- Ratanina O.M., Slabkiy V.G.,
Kachala L.O., Myronyuk V.I.*
The terms in International
Standard Classification of Education 119

Anniversary

- To the anniversary of Professor
Ivan M. SOLOMONENKO (In Ukr.) 126

УДК 614.2:316.728:303.43(083.97)

В.Л. Таралло

Оздоровчі програми: стратегія дій, контроль їх ефективності

ВДНЗУ «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна

Мета – виокремити провідні інтегральні параметри динаміки здоров'я населення для визначення стратегії дій і контролю ефективності оздоровчих територіальних програм.

Матеріали та методи. Використано демографічні матеріали Чернівецької та Закарпатської областей, математичну обробку яких здійснено за системним підходом, ідеологією та методичними рекомендаціями.

Результати. Поліпшення здоров'я населення на будь-яких територіях ґрунтується на медико-соціально-екологічних, національних та територіальних програмах, спрямованих на: скорочення тривалості I та III періодів життя (за шкалою довголіття) з розширенням меж II періоду – адаптованого існування; зменшення значень усіх статевовікових ризиків здоров'ю і життю; збільшення значень показників внутрішньої та зовнішньої життєстійкості населення, за законами виживання популяцій та збереження здоров'я населення.

Висновки. Виділено базові контрольовані складові в стратегії поліпшення здоров'я населення на будь-яких територіях на довільний час. Реалізація чинних оздоровчих програм сприяє зменшенню поширеності хронічних захворювань, інвалідності і смертності; збільшенню середньої та граничної тривалості життя та його «здорової» частки.

Ключові слова: управління, оздоровчі програми, здоров'я населення.

Вступ

Будь-які перебудови систем охорони здоров'я в країнах світу завжди повинні спрямовуватися на покращання здоров'я населення [3]. Провідними показниками ефективності чинних заходів постають середня тривалість (очікуваного) життя (для поколінь новонароджених), її складова – середня тривалість «здорового» життя та якість життя (інтегральна), репрезентована співвідношенням «здорової» та загальної середньої тривалості життя. За потреби, тривалість «здорового» життя можна визначати в узгодженні з тими чи іншими провідними чинниками смертності, інвалідності, з чинниками «нездорового» існування, які пов'язані із вибором середовища життєдіяльності, умов, способу та укладу життя в останньому [5]. Визначення наведених показників дієвості (ефективності) оздоровчих програм і заходів вимагає створення на всіх адміністративних територіях чинної інформаційної бази даних, а бажаність їх порівняння – формування спільних методології та технології обробки [2].

Мета роботи – виокремити провідні інтегральні параметри динаміки здоров'я населення для визначення стратегії дій і контролю ефективності оздоровчих програм на підпорядкованих територіях.

Матеріали та методи

Використано демографічні матеріали Чернівецької та Закарпатської областей, математична обробка яких здійснена за системним підходом, ідеологією та чинними методичними розробками [4, 6].

Результати дослідження та їх обговорення

Визначення стратегії дій щодо покращання здоров'я населення засновується на всебічному аналізі динаміки збереження ресурсу здоров'я і життя жителів всіх регіонів України з 1979 року. В розрахунки цих параметрів залучені удосконалені табличні методи комплексного аналізу захворюваності, перебігу хвороб, малокової та загальної смертності, трендової середньої тривалості життя. В дослідженнях за характером та перегинами кривини виживання (шкали довголіття) наочно і у вимірах точно визначалися основні змінні етапи пристосування населення до умов власного існування в різних регіонах протягом життя – так звані періоди адаптації, адаптованого існування та дезадаптації. Перший період триває з моменту народження покоління однолітків до часу (віку) з найменшим показником їх смертності, третій – з моменту початку стрімкого нарощування швидкості вимирання до граничного віку життя останнього члена покоління однолітків. Проміжок між цими двома періодами – другий період, в якому спостерігаються найменші вікові показники смертності. Ці періоди, як нами доведено, унікальні для різних популяцій і суттєво залежні як від геохімічних і ландшафтних, так і від антропогенних чинників – за доступністю та якістю взаємодії, напряму та характеру взаємовпливу населення із середовищем власного існування і, отже, за якістю будови останнього для збереження здоров'я і, зокрема, за якістю створеної системи охорони власного здоров'я.

Порівняння характеру кривини дійсних шкал довголіття (і відповідних вимірів) з кривою шкали довголіття (та її математичними характеристиками), яка була побудована за бажаними параметрами здоров'я і смертності Європейської політики ВООЗ «Здоров'я – 21»

для населення Чернівецької області на 2020 рік, дозволило нам визначити на багатьох досліджуваних територіях існуючі унікальні проблемні ділянки в різних статевікових групах. З їх урахуванням визначався (шляхом порівняння реальних і контрольних значень) так званий невикористаний життєвий ресурс – як в окремих періодах, так і всередині них. Отримані результати дозволили визначити статевікові ризики з боку збереження здоров'я і життя у відповідності до пропонувані ВООЗ для Європейського регіону стандартів [1].

Всі розрахунки проводилися із використанням параметрів закону виживання популяцій та закону збереження здоров'я. Також визначалися обсяг і структура бажаних ресурсів для усунення існуючих ризиків з метою досягнення бажаних результатів та швидкість їх досягнення на окремих етапах.

Отримані результати засвідчили можливість визначення наукових прогнозів, можливість всебічних обґрунтувань і наукового супроводження загальних та цільових програм, спрямованих на покращання здоров'я населення на будь-яких територіях у будь-який момент.

Водночас отримані результати дозволили встановити загальні стратегічні напрями покращання здоров'я населення на будь-яких територіях, серед яких провідним напрямом постало налаштування будь-яких оздоровчих програм на:

- скорочення тривалості I та III періодів життя (за шкалою довголіття) з розширенням меж II періоду – адаптованого існування;
- зменшення значень всіх статевікових ризиків здоров'ю і життя;
- збільшення значень показників внутрішньої та зовнішньої хворобо- та життєстійкості населення (за законами виживання популяцій та збереження здоров'я населення).

Доведено, що спрямування і реалізація чинних оздоровчих заходів і способу життя у середовище існування населення поступово призводить до скорочення поширеності хронічних хвороб у всіх статевікових групах, загальної смертності із сталим збільшенням середньої та граничної тривалості життя.

Належить зазначити, що виміряні статевікові територіальні чинники ризику, які визначалися в дослідженнях, постають маркерами і водночас показниками виміру якості здоров'я – як негативних, так і позитивних його якісних ознак. Негативні відбивають зміни в здоров'ї спостережуваної групи населення (очікувані або ті, що сталися), позитивні – дають чітко спрямовану основу для розробки певних оздоровчих заходів (програм), для їх регулювання, управління ними, визначення належної фінансової підтримки, контролю ефективності загальних і часткових заходів та витрат.

Зауважимо, що будь-який дослідник у довільно вибраному аспекті спостереження здоров'я населення здатний побачити і виміряти лише окрему частку

спостережуваного явища і змін в ньому. Отже, тільки спостереження за середовищем в цілісності (і в ньому – за об'єктом, процесом, подією) дозволяє побачити цілісність, всебічно і вірно виокремити в ній чинники ризику здоров'ю та життю. Тільки розгляд цілісності дозволяє виміряти так званий «повний» ризик – здоров'ю, життю, виникненню хвороби, отриманню травми, інвалідності тощо, а також точно виміряти частку, пов'язану з певним чинником, визначити його роль і вагу у формуванні спостережуваного явища, зокрема здоров'я населення (популяції, дема, родини, окремої людини), прогнозувати небажані зміни.

Проведення чинних досліджень вимагає усвідомлення, що для реалізації цілей управління (менеджменту) в охороні здоров'я в структурі чинників ризику здоров'ю і життю належить виокремлювати наступні: 1) похідні від людини (популяції, населення); 2) похідні від середовища їх життєдіяльності; 3) похідні від наслідків взаємодії перших із другими. В подальшому належить поділяти виокремлені чинники ризику на керовані і некеровані. Глибша структуризація чинників ризику визначається цілями, завданнями та предметом дослідження, ознаками останнього тощо.

Докладна стратифікація ризиків здоров'ю і життю на всьому циклі існування поколінь однолітків (населення, популяції, дема) сприяє на всіх етапах спостереження за їх станом запровадити адекватні до об'єкту і релевантні до його структури та чинних ризиків (існуванню, збереженню, захисту і розвитку здоров'я) оздоровчі заходи і програми.

Висновки

Виділені базові контрольовані складові в стратегії покращання здоров'я населення на будь-яких територіях у довільний час;

Реалізація чинної стратегії (оздоровчих заходів, програм) сприяє зменшенню поширеності хронічних захворювань, смертності, збільшенню середньої та граничної тривалості життя, їх «здорової» частки;

Поліпшення здоров'я населення невід'ємне від реалізації програм оздоровлення осередків його мешкання і життєдіяльності; визначення якості останніх похідне і невід'ємне від показників здоров'я населення.

Сучасні інформаційні технології дозволяють запровадити системні моделі динамічного контролю здоров'я людей, а також системне обґрунтування бажаних напрямів оздоровчих заходів з урахуванням програми ВООЗ «Здоров'я для всіх».

Перспективи подальших досліджень

Практична реалізація наведеної теоретичної розробки буде сприяти досягненню в Україні стандартів здоров'я населення за політикою ВООЗ.

Література

1. *Здоровье–2020*. Основы политики и стратегия / Шестдесят вторая сессия, Европейский региональный комитет EUR/RC62/8, Мальта, 10–13 сентября 2015 г. Док. EUR/RC62/Conf. Doc./8. – ЕРК ВОЗ, 2011. – 192 с.
2. *Кривенко Є. М.* Сучасна структура функціонально-організаційної моделі інформатизації охорони здоров'я на регіональному рівні / Є. М. Кривенко // Україна. Здоров'я нації. – 2014. – № 2 (30). – С. 75–82.
3. *Рекомендації* щодо реорганізації системи медичної допомоги в Україні: базова проблематика і варіанти рішень // Матеріали до заключної конференції Проекту ЄС «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні», м. Київ, 17 грудня 2009 р. – Київ : Представництво Комісії в Україні, 2009. – 36 с.
4. *Скрип В. В.* Характеристика населення Закарпатської області та основні показники його здоров'я / В. В. Скрип // Україна. Здоров'я нації. – 2016. – № 4 (40). – С. 93–99.
5. *Трагедія, якої можна уникнути: Подолання в Україні кризи здоров'я людини. Досвід Європи* // Здоров'я людини та демографія : звіт. – Київ : ВЕРСО-04, 2009. – 72 с.
6. *Tarallo V. L.* Classics of population health / V. L. Tarallo. – Chernovtsy : BSMU, 2015. – 736 p.

Дата надходження рукопису до редакції: 06.08.2017 р.

Оздоровительные программы: стратегия действий, контроль их эффективности

В.Л. Таралло

ВГНУУ «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина

Цель – выделить ведущие интегральные параметры динамики здоровья населения для определения стратегии действий и контроля эффективности оздоровительных программ на контролируемых территориях.

Материалы и методы. Используются демографические материалы Черновицкой и Закарпатской областей, математическая обработка которых осуществлена на основе системных подходов, соответствующей идеологии и методических разработок.

Результаты. Улучшение здоровья населения на любых территориях всегда производны от реализации медико-социально-экологических программ, нацеленных на сокращение продолжительности I и III периодов жизни (по шкале долголетия) с расширением границ II периода – адаптированного существования, уменьшения значений всех половозрастных рисков

здоровью и жизни, увеличения значений показателей внутренней и внешней жизне- и болезнестойкости населения (элементных показателей законов выживания популяций и сохранения здоровья населения). Реализация соответствующих оздоровительных программ постепенно приводит к снижению распространенности хронических заболеваний во всех поло-возрастных группах, общей смертности и устойчивому увеличению средней продолжительности жизни.

Выводы. Выделены базовые контролируемые составляющие в стратегии улучшения здоровья населения на любых территориях в любое время; реализация данной стратегии приводит к уменьшению хронических заболеваний, смертности, увеличению средней и предельной продолжительностей жизни, их «здоровой» части; улучшение здоровья населения неотъемлемо от реализации программ оздоровления среды его проживания и жизнедеятельности; определение качества реализации последних производно и неотделимо от показателей здоровья населения.

Ключевые слова: управление, оздоровительные программы, здоровье населения.

**Wellness programs: strategy for action,
monitoring of their effectiveness**

V.L. Tarallo

HSEIU "Bukovinian State Medical University",
Chernivtsi, Ukraine

Purpose – to segregate the leading integrated options of the dynamics of population health for the definition of strategies for action and monitoring the effectiveness of the territorial wellness programs.

Materials and methods. We used demographic materials of the Chernivtsi and Transcarpathian regions, mathematical processing of which was performed according to systemic approach, ideology and methodological recommendations.

Results. Improvement of the health of population in any territories is based on the medico-social-and-environmental,

national and regional programs, which are focused on: reducing the duration of the 1st and 3rd periods of life (according to the scale of longevity) with the extension of the boundaries of the 2nd period – adapted existence; decrease of the values of all the risks to health and life related to sex and age; increase of the values of the indices of inner and outer persistence of the population, according to the laws of populations survival and saving the health of population.

Conclusions. Basic controlled components in strategies of improving the health of population at any territories for any period of time were selected. The implementation of effective health programs helps to reduce the prevalence of chronic disease, disability and mortality and also to increase the average and maximum lifespan and its "healthy" share.

Key words: management, wellness programs, health of population.

Відомості про автора

Таралло Володимир Леонідович – д.мед.н., професор кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я ВДНЗУ «Буковинський державний медичний університет»; пл. Театральна, 2, м. Чернівці, 58000, Україна.